

תוכן העניינים

יא	אברהם סטרינסקי הקדמה
1	יעל קירו השפעת הזרימה של מי ים המלח באקוויפר החופי על האגם
15	דני יונסקו, סטפן האוסלר, כריסטיאן סיברט, באטריז נוריגה-אורטגה מעיינות החיים בים המוות
35	זאב ב' בגין תנועת הלוחות באזורנו והשפעתה על חיינו
59	דוד סודרי סלעי הפוספט של ישראל
79	גדעון הדס ואסף אורון עוגנים וספנות בים המלח לאור הסקר הארכיאולוגי בחוף ים המלח
85	אריה ניסנבאום מפלצות ים המלח
93	המשתתפים בקובץ

הקדמה

בחוברת השביעית של מלח הארץ שישה מאמרים, ארבעה מתחום מדעי כדור הארץ, אחד ארכאולוגי ואחד מתחום האגדות.

שני מאמרים עוסקים במים המלוחים שלחוף הים. יעל קירו מתארת כיצד זורמים מי הים בתת־הקרקע מן הים אל תוך הסלעים, ולאחר זרימה לאורך מרחק מסוים מתחילים לחזור (תהליך של צירקולציה) אל האגם.

המאמר השני, מאת דני יונסקו ואחרים, מתאר חיים (חיידקים) באזור המעיינות ומהלכם אל הים. בסביבת הנביעות בים המלח נתגלו מחזורים מטבוליים ואורגניזמים אשר לא תוארו מים המלח בעבר. הימצאותם בים המלח מוכיחה שמיקרו־אורגניזמים מסוגלים למצוא פתרון למצבים שאותם אנו מתארים כבלתי אפשריים מבחינה תרמודינמית.

זאב ב' (בני) בגין, במאמר השלישי, עוסק בתהליך של תנועת הלוחות באזורנו ומתאר רעידות אדמה המתרחשות כתוצאה מהתזוזה של הלוחות. רעידות אדמה כאלה הן אמנם תוצאה הכרחית של תנועה זו ולכן אי־אפשר למונען, אך מידת הנזק שיגרמו תלויה במידה רבה בהיערכות נכונה לקראתן, בייחוד על ידי בנייה מתאימה, מצילת חיים, המשלבת ידע מתקדם בססמולוגיה, גאולוגיה והנדסה.

מדינת ישראל נתברכה בחמרי גלם להכנת דשנים, האשלג של ים המלח והפוספטים בצפון הנגב. דוד סודרי, שחקר ולמד את נושא הפוספטים, מסכם במאמרו את דרכי ההיווצרות של המרבץ ודרכי ניצולו ומתאר את העתיד כאשר כמויות המרבץ יקטנו. ים המלח שימש במשך תקופות מסוימות להעברת משאות. גדעון הדס ואסף אורון מתארים במאמר החמישי ממצאים מסקר ארכאולוגי שנעשה בים ובו נמצאו עדויות לכך – עוגנים של ספינות ששטו באגם.

במאמר השישי והאחרון מספר אריה ניסנבאום על מפלצות אגדתיות, אמיתות או מדומות, שהסתובבו באגם או לחופו. בימי הביניים הוסבר חוסר החיים בים המלח

על ידי פעילות השטן, שהיה נגד כל דבר חי. בתקופה זו תוארו באזור שני טיפוסים של מפלצות: האחת שהתגוררה באגם עצמו, 'אחראית' לטביעתם של מאמינים שטבלו בירדן, והמפלצת השנייה, המתוארת במאות השנים עשרה והחמש עשרה, היא נחש ששמו טיר (Tyr או Tyrus), שחי בסמוך לים המלח והיה בעל מספר רב של תכונות מיתולוגיות.

CONTENTS

Volume 7, 2013

Yael Kiro, The effect of Dead Sea water circulation in the aquifer on its chemical composition	1
Danny Ionescu, Stefan Häusler, Christian Siebert, Beatriz Noriega-Ortega, Springs of life in a Dead Sea	15
Zeev B. Begin, Plate Motion in the Middle East and its Significance for People	35
David Soudri, The phosphate rocks of Israel	59
Gideon Hadas and Asaf Oron, Anchors and Sailing on the Dead Sea, In-light of the Archaeological Survey of the Dead Sea Shores	79
Arie Nissenbaum, The Dead Sea monsters	85